

FINANSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/2003 rd

Regeringens proposition om godkännande av fördraget om Tjeckiens, Estlands, Cyperns, Lettlands, Litauens, Ungerns, Maltas, Polens, Sloveniens och Slovakien anslutning till Europeiska unionen samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen och om upphävande av lagarna om sättande i kraft av Europaavtalen med dessa stater

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 oktober 2003 en proposition om godkännande av fördraget om Tjeckiens, Estlands, Cyperns, Lettlands, Litauens, Ungerns, Maltas, Polens, Sloveniens och Slovakien anslutning till Europeiska unionen samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen och om upphävande av lagarna om sättande i kraft av Europaavtalen med dessa stater (RP 78/2003 rd) till utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att finans-

utskottet ska lämna utlåtande i saken till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Rauno Lämsä, finansministeriet
- regionutvecklingsdirektör Tiina Tikka, inrikesministeriet
- överinspektör Mika Survonon, jord- och skogsbruksministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett fördrag mellan Europeiska unionens nuvarande medlemsstater och Tjeckien, Estland, Cypern, Lettland, Litauen, Ungern, Malta, Polen, Slovenien och Slovakien om dessa staters anslutning till Europeiska unionen. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestäm-

melser i fördraget om dessa staters anslutning som hör till området för lagstiftningen och upphävande av Europaavtalen med dem.

Anslutningsfördraget träder i kraft den 1 maj 2004 förutsatt att alla parter har deponerat sina ratifikationsinstrument hos Italiens regering före den 30 april 2004.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Finansutskottet koncentrerar sig i sitt utlåtande på utvidgningens budgetkonsekvenser som enligt propositionen kommer att vara både direkta och indirekta. Bland de direkta konsekvenserna kan nämnas betalningarna från EU till de nya medlemsstaterna och dessas finansiella bidrag till EU:s budget. Det finns beslut på dem som täcker 2004—2006. För tiden efter 2006 kan bara preliminära uppskattningar göras, för beslut om några nya finansiella ramar har ännu inte fattats.

Med indirekta budgetkonsekvenser avser regeringen det förändringstryck som utvidgningen medför framför allt på de budgetekonomiskt viktigaste politikområdena som jord- och landsbygdspolitiken och region- och strukturpolitiken. Finansutskottet ser i sitt utlåtande närmare på budgetkonsekvenserna för dessa politikområden.

Regeringen bedömer att ett anslag för betalningsåtaganden på omkring 17 mrd euro kommer att avsättas för de nya medlemsstaterna 2006. År 2013 förväntas EU-budgeten öka med omkring 34—44 miljarder euro mot 2003, då också Rumäniens och Bulgariens eventuella anslutning till unionen har vägts in i kalkylerna. De nya medlemsstaternas andel av EU:s utgifter förväntas vara ca 15 procent 2006 och ca 30 procent 2013. Finland kommer som nettobetalare att gå från ca 200 miljoner euro 2003 till 400—450 miljoner euro 2006.

Finansutskottet noterar att regeringen i sin proposition kunde ha gjort en utförligare analys av nettobudgetkonsekvenserna under tiden efter 2006. Utskottet har tidigare behandlat budgetkonsekvenserna t.ex. i sina utlåtanden FiUU 7/2001 rd, FiUU 14/2002 rd, FiUU 15/2002 rd och senast i sitt utlåtande FiUU 8/2003 rd om Finlands strategiska prioriteringar inför EU:s nya budgetplan. Utifrån det sistnämnda utlåtandet framhöll regeringen i en redogörelse att bedömningarna av Finlands ställning som nettobetalare har förtydligats. I en utvidgad union är Finland klart en nettobetalare och de finansiella

konsekvenserna beror på EU-budgetens storlek, Finlands finansiella bidrag till budgeten och inkomsterna från EU. Enligt denna utredning varierar bedömningen av Finlands kalkylerade nettobidrag 2003 mellan 700—900 och 1 100 miljoner euro. Slutresultatet är i avgörande grad beroende av om Finland lyckas driva sina intressen i de kommande förhandlingarna om finansieringsperioden 2007—2013.

Region- och strukturpolitiken

Under 2004—2006 kommer utvidgningen i princip inte att inverka på Finlands region- och strukturpolitiska inkomster från EU eftersom de strukturpolitiska besluten visavi Finland och de övriga nuvarande medlemsstaterna bygger på en överenskommen finansiell ram. Men utskottet framhåller att det fram till 2006 är nationellt viktigt att strukturfondsprogrammen genomförs och nyttiggörs fullt ut.

Någon finansiell ram har ännu inte spikats för den strukturfinansieringsperiod som börjar 2007. Kommissionen förväntas komma med sitt ramförslag i november och förslag till förordningar om region- och strukturpolitiken före sommaren 2004. Därefter inleds närmare förhandlingar. Utskottet konstaterar i sina tidigare utlåtanden att Finlands förhandlingsmål är att glesbygden i norra och östra Finland ska förklaras som mål 1-områden också i framtiden. Förhållandena i dessa nordliga områden av Europeiska unionen har inte förändrats sedan Finland gick med i unionen. Utvidgningen gör unionens randområden än mer accentuerat perifera. Våra mål 1-områden bör kunna jämföras med ultraperifera områden med vissa bestående nackdelar. Hos oss är nackdelarna ett perifert läge, gles bosättning, dålig åtkomlighet och ett strängt klimat. I linje med sin tidigare ståndpunkt (FiUU 8/2003 rd) anser utskottet att vi utöver mål 1 också efter 2006 har behov av instrument typ mål 2 som underlättar en omstrukturering.

De tio nya medlemsstaterna kommer att få sammanlagt 21,8 mrd euro i region- och struk-

turpolitiskt stöd under 2004-2006. Kohesionsfonden står för i genomsnitt 34,7 procent av stödet för strukturåtgärder i de nya medlemsstaterna 2004—2006 mot 8,5 procent i de nuvarande medlemsstaterna. Som framgår av propositionen kommer Polen att få 52 procent av det region- och strukturpolitiska stödet till de nya medlemsstaterna. Med undantag för Cypern och Prag- och Bratislavaregionen omfattas de alla av det högsta stödet, dvs. de hör till mål 1-området. Högst är strukturstöden i Baltikum, där de når upp till stödtaket på 4 procent av bni. Utskottet har tidigare påpekat (FiUU 14/2002 rd) att en bni-gräns på 4 procent innebär ett större stöd för många nya medlemsländer än vad de har administrativ kapacitet att ta emot. Därför gäller det att hålla ögonen på administrativa projekt i de nya medlemsländerna med tanke på kapaciteten att ta emot finansiering.

Jordbruket

Jämfört med region- och strukturpolitiken är det lättare att få ett grepp om jordbrukets budgetkonsekvenser för att den finansiella ramen för den utvidgade gemenskapens jordbruksutgifter fram till 2013 redan har spikats vid Europeiska rådet i Bryssel i oktober 2002. Då blev det överenskommet att utgifterna för marknadsåtgärder och direkta stöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens under den kommande ramperioden (2007—2013) i reella termer ska hållas på samma nivå som 2006. Ramen vidgas från knappa 46 mrd euro 2007 till omkring 48,5 mrd euro 2013. Dessutom inflationsjusteras ramen varje år med en procent. I ramen beaktas inte kostnaderna för Bulgariens och Rumäniens eventuella anslutning till unionen under den kommande ramperioden.

Enligt utredning räcker den beslutade ramen till för utvidgningen utan att t.ex. stödet för de nuvarande medlemsstaterna behöver sänkas. För dem har en viss utgiftsmarginal vägts in i kalkylerna. Enligt en bedömning som presenterats för utskottet kan marginalen nyttjas för att genomföra vissa nödvändiga reformer inom den gemensamma jordbrukspolitikens längre fram.

Europeiska rådet i Bryssel nämner inte i sina slutsatser vilken nivå det kommer att vara på utgifterna för landsbygdsutveckling under den kommande ramperioden. Men enligt vad utskottet erfarit ökar utgifterna i linje med tidigare beslut med 2 procent om året fram till 2006, då de för de gamla medlemsstaterna når upp till 5 mrd euro per år. De nya medlemsstaternas bidrag till finansieringen av landsbygdsutveckling är omkring 1,5—1,8 miljarder euro 2004—2006.

Utskottet hänvisar till sitt utlåtande (FiUU 8/2003 rd) om EU:s nya budgetplan och framhåller att landsbygdsutvecklingsåtgärderna kommer att få större betydelse och tyngd i en utvidgad union och att det därför krävs betydligt större anslag för landsbygdsutveckling. Utskottet understryker också i detta sammanhang att Finland bör arbeta för att utverka en större andel av medlen för landsbygdsutveckling.

EU:s utvidgning kommer inte att få några större konsekvenser för vårt jordbruk. Men på längre sikt kan den öka trycket på att reformera EU:s gemensamma jordbrukspolitik på ett sätt som kan få betydande konsekvenser för jordbruket hos oss.

Utlåtande

Finansutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som anförts i utlåtandet.

FiUU 15/2003 rd — RP 78/2003 rd

Helsingfors den 24 oktober 2003

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Matti Ahde /sd
medl. Jyri Häkämies /saml
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Pirkko Peltomo /sd
Virpa Puisto /sd (delvis)
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent

ers. Christina Gestrin /sv
Timo Kalli /cent
Mikko Kuoppa /vänst
Tuija Nurmi /saml
Maija Perho /saml
Aulis Ranta-Muotio /cent
Maija Rask /sd
Pia Viitanen /sd
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Alpo Rivinoja.